

Tusartaateqarluni inuuneq: Meeqqat, ilaqutariit aamma atuarfimmi sulisut isiginninnerat

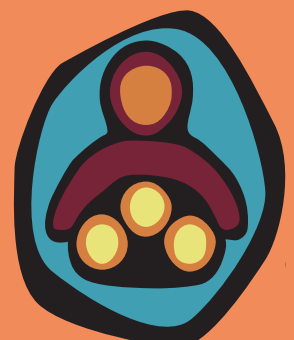
Kalaallit Nunaanni meeqqat akornanni
Bone Anchored Hearing Systemip
niaqqumut tassitut atorneqarnera pillugu
itisiliilluni misissuineq

Charlotte Brandstrup Ottendahl
Sonja Sørensen
Kirsten Nystrup
Else Jensen
Katrine Rosenquist Kirk
Tenna Jensen

Syddansk Universitet

Statens Institut
for Folkesundhed

CHBC

Tusartaateqarluni inuuneq: Meeqqat, ilaqutariit aamma atuarfimmi sulisut isiginninnerat
Kalaallit Nunaanni meeqqat akornanni Bone Anchored Hearing Systemip niaqqumut tassitut ator-
neqarnera pillugu itisiliilluni misissuineq

Charlotte Brandstrup Ottendahl
Sonja Sørensen
Kirsten Nystrup
Else Jensen
Katrine Rosenquist Kirk
Tenna Jensen

Suliamik nalilersuisoq: Tine Tjørnhøj Thomsen

Copyright © 2024
Statens Institut for Folkesundhed, SDU

Issuaaneq, tassunga ilanngullugu takussutissianik aamma tabelinik, pisinnaavoq issuaaffigi-
neqartup erseqqissumik nalunaarneratigut.

Elektroniskimik saqqummersitaq: ISBN 978-87-7899-650-3

Statens Institut for Folkesundhed
Studivestryde 6
1455 København K
www.sdu.dk/sif

Nalunaarusiaq uani aaneqarsinnaavoq www.sdu/sif

Siulequt

Tutsarluuteqarluni inuuneq ataasiakkaanut unammilligassanik amerlasuunik nassataqartarpoq. Tutsarluuteqarluni meeraaneq pingaartumik kipiluttunartarpoq, tunngaviusumik piginnaasassanik ilinniarniarneq tutsarluttuulluni ajornakusoornerulersarmat. Tutsarluttuuneq Kalaallit Nunaanni atu-gaasorujussuaq takuneqarpoq, aamma meeqqat akornanni, taamaattumik taakku ajornartorsi-utaannik ikiorsiiffiginiarlugit periutsit nutaat ingerlaavartumik misissorneqartarput.

Nalunaarusiami uani Kalaallit Nunaanni meeqqat akornanni tusartaatip Bone Anchored Hearing Systemsip (BAHS-ip) niaqqumut tassitut atorneqarnera pillugu itisiliilluni misissuinermit inernilius-sat nassuiarneqarput. Misissuinermit pingaarnertut sammeneqartoq tassaavoq BAHS-ip atornera pillugu meeqqat, ilaqutaasut aamma atuarfimmi sulisut isiginninnerat, aamma tusartaat meeqqat atugarissaarnerannut qanoq sunniuteqarnerasoq misissuiffigissallugu.

Misissuineq una suliniummik *Nipilik – med lyd*-imik nalunaarusiornermut ilaavoq, tassani illugiinnik tutsarluuteqartut tusartaatinik tunineqarlutik, tusaaniarnermik immikkut ilisimasalimmik najuut-toqanngikkaluartoq teknologi nutaaq atorlugu taakku naleqqussarneqarsinnaallutik. Misissuinermit inerniliussat Kalaallit Nunaanni BAHS-i atorlugu suleqqinnissaq pillugu paasisutissiipput, aam-malu meeqqat amerlanerusut tusartaatiminnit iluaquserneqarnissaannut tapertaasinnaalluni. Aam-mattaq inerniliussat ataatsimut isigalugu meeraalluni tutsarluttuuneq, imaluunniit tutsarluttumik meeraqarluni qanoq innersoq pillugu paasisutissanut tapertaapput, taamaattumillu inerniliussat in-nuttaasunik tutsarluuteqartunik suliaqarnermi peqqinnissaqarfimmut, aamma kommunini suliaqar-tunut attuumassuteqarlutik.

Misissuinermit piffissaqarlutik peqataasimasunut tamanut immikkut qujanaq.

Christina Viskum Lytken Larsen
Centerimi aqutsisoq
Innuttaasut Peqqissusiannik Ilisimatusarfik,
Statens Institut for Folkesundhed

Imarisai

1 Aallaqqaasiut	5
1.1 Ilisimatusarnermi apequtigineqartut.....	6
2 Tunuliaqutaq	7
2.1 Ilisimatusaatigalugu suliniut <i>Nipilik – med lyd</i>	8
3 Periuseq.....	9
4 Inerniliussat.....	11
4.1 Tusartaat meeqqat atugarissaarnerannik iluaqusiivoq	11
4.2 Angerlarsimaffimmi attaveqaqatigiinneq aamma tusaasaqarnermut tunngatillugu angajoqqaat isiginninnerat	13
4.3 Ilinniartitsisut aamma atuarfimmi sulisut misilittagaat	15
4.4 Tusartaatip atornissaanut akimmisaarutit.....	17
4.5 Tusartaatip aaqqissuunnissaa	21
4.6 Peqqinnissaqarfimmut attaveqarneq aamma malittarinninneq	22
5 Naggasiut	24
6 Eqikkaanerit	26
7 Najoqqutat.....	28
8 Ilanngussaq.....	30

1 Aallaqqaasiut

Kalaallit Nunaanni meeqqat akornanni siullunneq atugaasorujussuusooq takuneqartarpoq, tamatumalu atugaanerujussuata kingunerivaa amerlasuut tutsarluttunngorsimanerat (R. G. Jensen, Koch, & Homøe, 2013). Sukumiisumik misissuinerit takutippaat, meeqqat atuartut 29 %-ii tikillugit amerlassusillit, 5.-10. klassini atuartut ilaanni, tutsarluuteqarnertut ittumik misigisaqartartut (J. S. Jensen, Schnohr, Skovsen, Homøe, & Jensen, 2021). Naak Kalaallit Nunaanni meeqqat akornanni annertuumik tutsarluuteqarneq siammasikkaluartoq tutsarluttuunerup katsorsarneqarnissaanut teknologi, tusaaniarnermik immikkut ilisimasallit aamma tutsarluuttuunerup katsorsarneqarnissaanut periarfissat pisariaqartinneqartut amigaatigineqarput.

Nalunaarusiami matumani ilisimatusaatigalugu suliniutip *Nipilik – med lyd*-ip itisiliilluni misissuineritaanit inerniliussat nassuiarneqarput. Suliniummi siunertarineqartoq tassaavoq, Kalaallit Nunaanni meeqqat BAHS-tusartaammik (Bone Anchored Hearing Systems niaqqumut tassitut) atortulersuiffigineqarsinnaanerannut periarfissanik misissuinissaq. Taassuma assitaa ilanngussami takutinneqarpoq. BAHS tassaavoq tusartaat siutip tunuata saarnganut atassusigaq, siutip tunu- atunginnguani niaqqup saarngani inissisimasooq. Taanna pilattaanikkut qinnilimmik niaqqup saarnganut ikkussilluni aalajangerneqartarpoq. Meeqqat pilattaanikkut qinnilimmik ikkussiffigineqarneq ajorput, taarsiulluguli niaqqumut tasseq atorsinnaallugu, taassuma tusartaat niaqqup saarnganut aalajangersimatittarlugu (Høreforeningen, 2016). Suliniummi tusartaat sumiiffimmi peqqinnis- saqarfimmi sulisunit tunniunneqarpoq, taamaattumik passussinermi immikkut ilisimasalinnit najuut- toqarnissaa pisariaqarnani. Tusartaat tutsarluuteqartunik passussinermi telemedicinimi teknologi nutaajusoq, app-i nutaatut ineriartortinneqarsimasooq, atorlugu naleqqussarneqartarpoq, tassani immikkut ilisimasallit tusartaatinik onlinekkut Københavnimi Rigshospitaliminngaanniit naleqqussaasinnaallutik.

Suliniut suleqatigiit arlallit akornanni suleqatigiissutigineqarpoq, tassunga ilaallutik (1) Siutikkut-qin- ngakkut- toqussaakkut pilattaanermut immikkoortorta, Pilattaanermut immikkoortorta, Dronning Ingridip Napparsimmavissua, Nuuk, (2) Center for Hørelse og Balance, Afdeling for Øre-Næse-Hal- skirurgi og Audiologi Rigshospitalet, København, aamma (3) Syddansk Universitetimi Statens Insti- tut for Folkesundhedimeersoq, Innuttaasut Peqqissusiannik Ilisimatusarfik.

BAHS-ip niaqqumut tassitut atorneqarnera pillugu meeqqat, ilaqutariit aamma atuarfimmi sulisut isiginninnerat pillugu Innuttaasut Peqqissusiannik Ilisimatusarfik itisiliilluni misissuinerimik ingerla- taqartussaavoq, taamalu suliniummik nalilersuinerimik tapertaalluni. Misissuinerimik siunertar- ineqartoq tassaavoq, meeqqat tusartaateqarlutik inuunerat meeqqanut aamma ilaqaatasunut qanoq innersooq, aamma meeqqat aamma ilaqutariit atugarissaarnerannut sutigit sunniuteqarner- soq ersersissallugu. Misissuineq taannarpiaq nalunaarusiami matumani nassuiarneqarpoq. Nalunaarusiaq Kalaallit Nunaanni tutsarluuteqartunik katsorsaarnermik ineriartortitsilluni peqqinnis- saqarfiup suliaqqaqinnissaanut atorneqarsinnaavoq, aamma Kalaallit Nunaanni meeqqat tutsar- luteqartut, taakkulu ilaqaataasa atugaat pillugit nutaanik paasisaqartitsilluni.

Tulliuttuni siullertut nassuiarneqartussa q tassaa voq suliniummut siunertaq, periutsit atorneqartut, tulleralugu itisiliilluni misissuinermit inerniliussat. Nalunaarusiami naggasiutitut meeqqat tutsarluuteqartut, taakkulu ilaqutaasa atugarissaarnerannik pitsanngorsaataasussamik suleqqinnissaq pilllugu inassuteqaatit arlallit saqqummiunneqassapput.

1.1 Ilisimatusarnermi apeqputigineqartut

Itisiliilluni misissuinermi apeqputit uku akissutissarsineqarput:

- Meeqqap tusartaateqarluni inuuneq qanoq misigisaqarfigivaa?
- Meeqqap tusartaat, aamma taassuma ulluinnarni inuunermut sunniuteqarnera qanoq igivaa?
- Ilaqutaasut tusartaat meeqqap, aamma ilaqutariit inuunerannut qanoq sunniuteqartoq misigivaat?
- Ilinniartitsisut aamma atuarfinni sulisut allat tusartaat meeqqap ilikkariartorneranut qanoq sunniuteqarnera isumaqarpat?

2 Tunuliaqutaq

Kalaallit Nunaanni misissuinerit takutinnikuuat meeqqat amerlasuut katsorsarneqanngitsumik tutsarluuteqartut (Homøe, Christensen, & Bretlau, 1996; J. S. Jensen et al., 2021; R. G. Jensen et al., 2013; Koch, Homøe, Pipper, Hjuler, & Melbye, 2011). Misissuinerit takutippaat, Kalaallit Nunaanni meeqqat tallimaat inuunermik ingerlaneranni siullunnikuusimasut, aamma tamatuma kingunerisaanik tutsarluuteqalerneq amerlasuut misigisaraat (J. S. Jensen et al., 2021; R. G. Jensen et al., 2013). Tamatuma pisarnera annertoq nunani issittuni inuiaqatigiit meerartaasa akornanni aamma takussaavoq (Fitzpatrick et al., 2021).

Maannakkorpiaq tutsarissutsimik misissuineq Kalaallit Nunaata ilaani amerlasuuni ingerlanneqarpoq, kisianni katsorsaanerit aamma tusaasaqarniarnermik pitsanngorsaanermt ikiorsiissutit sukut tamaana pisarlutik, imaluunniit pinngitsuuittarlutik, tamatuma kingunerisaanik tutsarluuteqarnermik katsorsaanertaqanngitsumik nappaammik suussusersiinerit amerlallutik. Ataatsimut isigalugu Kalaallit Nunaanni immikkut ilisimasalinik soqannginnera pissutigalugu tusaaniarnikkut passussinermik sullissinerit killeqarput, aamma silap pissusia sakkortoq, aamma angallannikkut unammiligassat pissutigalugit immikkut ilisimasallit Danmarkimeersut sinerissami angalanissaat piffissamik atuiffiuallaarlunilu akisuallaarluni.

Kalaallit Nunaanni tutsarluuteqartunik katsorsaanerup iluani massakkut pissutsit pissutigalugit, aamma ataatsimut isigalugu innuttaasut akornanni telemedicinik pitsaasumik isiginnineq tunngavigalugu peqqinnissaqarfiup tutsarluuteqartunik katsorsaanermik aqqissuussinermi taamaatumik telemedicini atorlugu tutsarluuteqartunik nakorsiantisarnissaq eqqarsaatigissagaa naleqqulluassaaq (Nielsen et al., 2016). Tusartaat BAHS (takuuk ilanngussami asseq) telemedicin aqutigalugu atorneqarsinnaavoq, aamma allani BAHS-imik atuisunik misissuinerit takutippaat, amerlanerit tusartaatinik taakkuninnga atuisut tusartaatiminnik iluarisimaarinnittut (Shield, 2006). Aammattaaq BAHS atuisut inuunerisa pitsaassusiannik qaffasinnerulersitseqataalluarsinnaasoq nassuiarneqarpoq (Badran, Bunstone, Arya, Suryanarayanan, & Mackinnon, 2006; McDermott & Sheehan, 2009).

Telemedicini atorlugu tutsarluuteqartunik katsorsaaneq assigiinngitsunut atatillugu pitsaasunik inerneqartoq aamma takuneqarnikuuvoq. Kalaallinut tunngatillugu pingaartumik Alaskami misissuineq, meeqqanik issittumi sumiiffinnit avinngarusimasuneersunit 1.451-init peqataaffigineqartoq, naleqquppoq. Misissuinerup takutippaa, telemedicini atorlugu tutsarluuteqartunik katsorsaanermik aqqiissutit Issittumi tutsarluttuunerup suussusersineqareernerata kingorna sukkanerusumik katsorsarneqarsinnaanermt tapertaasinnaasoq, amerlasuutigut immikkut ilisimasallit ungasissumittarlutik (Emmett et al., 2022).

Tutsarluuteqartunik telemedicini atorlugu katsorsaanerit atuutilersinneqarnerinut tunngatillugu misissuinerit arlallit ingerlaneqarnikuupput, atuutilersitsinerup iluatsilluarnissaanut pingaarnertut tunngavileeqataasinnaasut arlaliullutik. Taakkuninnga ilaapput, periutsimut tunngatillugu napparsimasunit aamma nakorsanit/immikkut ilisimasalinnit pitsaasumik isiginninnerit, atuisut akornanni

teknologi-mik atuisinnaanermut piginnaasaqalaarnissaq, aamma teknologi-p isumannaatsuullunilu pissarsiarineqarsinnaanissaa (Kirk & Jensen, 2022). Pineqartumut tunngatillugu uagut ilisimatuus-sutsikkut allaaserisanik misissuinitta takutippaa, Kalaallit Nunaanni tutsarluuteqartunik katsorsaa-neq pillugu meeqqat, ilaqutaasut aamma ilinniartitsisut isiginninnerat siusinnerusukkut misissuiffigi-neqarnikuunngitsaq.

2.1 Ilisimatusaatigalugu suliniut *Nipilik – med lyd*

Suliniut *Nipilik – med lyd* akuliuffiginnilluni misissuinertut ilusilerneqarpoq, meeqqat illuttut anner-tuumik tutsarluuteqartut toqqarneqartut tusartaammik niaqqup saarnganut atassusikkamik ni-aqqumi tassimik (BAHS-imik) peqqinnissaqarfimmi sullissisumit, siutikkut-qinngakkut-toqqusaakkut paassusineramik immikkut ilisimatusaarsimangitsumit (immikkut ilisimasaliunngitsumit) tunineqarlu-tik. Tamatuma kingorna immikkut ilisimasalimmut telemedicini aqqutigalugu nakorsiarnikkut tusartaat naleqqussarneqarsinnaalluni. Akuliuffiginnilluni misissuineq teknologi-p nutaap taassuma misilerarnissaanut, aamma tusartaatit telemedicini aqqutigalugu nakorsiarnikkut naleqqussarneqar-nissaannik, aamma remote care-mik taaneqartartumik, ilusilerneqarpoq. Meeqqat katillugit 22-t suliniummut ilaapput, taakku BAHS-imik tunngaviumik inissinneqarsimasumik, tusartaat qanoq atuuffeqarnerisooq aamma atorineqassanersooq pillugit immikkut ilisimasaliunngitsumut ilitsersuum-mik ilalimmik, tunineqarlutik.

Teknologi-p nutaap tutsarluuteqartunik katsorsaanermi remote care periarfissaalersippaa, massak-kut tusartaatit naleqqussaqqissaarneqarnissamik pisariaqartitsinerat annikillimmat. Remote care smartphonemi app-i aqqutigalugu tusartaatilerinermik immikkut ilisimasallip, tutsarluuteqartup aamma tusartaatip akornanni attaveqarnermut aallaaviunissaanik ilaqarpoq. Taamaalilluni remote care aqqutigalugu tutsarluuteqartup pisariaqartitaa malillugu tusartaat onlinekkut naleqqus-sarneqarsinnaalluni. App-ip saniatigut ilaqutariit Rigshospitalimi siutikkut-qinngakkut-toqusaakkut nakorsamut immikkut ilisimasalimmut oqarasuaatikkut attaveqarsinnaanerat, imaluunniit mailikkut allassinnaanerat suliniummi aamma periarfissaavoq. Aammattaaq suliniummut akisussaasup, na-korsanngorniap, suliniutip ingerlanerata nalaani arlaleriarluni Kalaallit Nunaanniissimasup oqara-suaatikkut, imaluunniit mailikkut attaveqarfigineqarsinnaanera neqeroorutaavoq.

Suliniummik nalilersuineq tusartaatit tunniunneqareernerisa kingorna ukiup ataatsip missaata qaangiunnerani ingerlanneqarpoq, ukuninngalu ilaqarluni (1) apeqqutit akisassat atorlugit misissui-neq, kalaallit HBSC-misissuinerannit apeqqutinik akisassanik tunngavilik, tassani meeqqat atuar-fimmi aamma atuarfiup avataani atugarissaarnerat takuneqarsinnaalluni, (2) PROM-imit (Patient recorded outcome measures) paasissutissat, tutsarluuteqartunik piginnaanngorsaaqqinnerup sun-niutaanik nakkutilliinermut atorineqartartoq, aamma kalaallisuunngortillugu nutserneqarsimasooq. Tassani tusartaatit ulluinnarni qanoq atorineqartartiginersut, tammarneqarsimanersut, aamma tusartaatit atornerinut atatillugu meeqqat (aamma ilaqutariit) unammilligassanik sunik misi-gisaqarsimanersut, aamma (3) meeqqat tusartaataat meeqqat aamma ilaqutaasa qanoq ator-neraat, aamma meeqqat aamma ilaqutariit atugarissaarnerannut sutigut sunniuteqarnerisut pillugit ilisimasat katersorneqarput, taakkulu nalunaarusiamut matumunnga aallaaviupput.

3 Periuseq

Misissuineq 2023-mi ingerlanneqarpoq, aamma (1) najoqqutaqarluni apersuinerimik (Kvale & Brinkmann, 2009) aamma (2) peqataasunik apersuinerit sioqqullugit, ingerlanneqarnerini aamma kingorna malinnaaffiginninnermik (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2007) tunngaveqarluni.

Peqataasut Nuummi aamma Tasiilami meeqqat BAHS-imik niaqqumut tassimik tunineqarsimasut allattorsimaffiat malillugu 2022-p ukiuunerani peqataasussarsiarineqarput. Apersuinerit Kalaallit Nunaanni illoqarfinni assiginngitsuni pingasuni (Nuummi, Kangerlussuarmi aamma Tasiilami) apersuisunit assigiinngitsunit pingasunit, tamarmik taama apersuinerimik misilittagalinnit, kalaallisut ingerlanneqarput. Angajoqqaat oqarasuaatikkut attaveqarfigineqarput, apersorneqarnissamillu neqeroorfigineqarlutik, taakku tamarmik arlaleriarlutik attaveqarfiginiarneqarput. Tasiilami apersuinerit oqarasuaatikkut ingerlanneqarput, Nuummi apersuisoq angerlarsimaffimmi najuulluni apersuivoq, Kangerlussuarmi apersuineq hotelimi ingerlanneqarluni. Angajoqqaat apersuinissamut peqataasussarsiariniarnerat ajornakusoorsimavoq. Tamatumunnga ilaatigut pissutaavoq, angajoqqaat suliffimminni sulinnginnissaminnut aamma meeqqaminnik paarsisussarnissaminnut unammilligassaqarsimamata. Tamatuma saniatigut angajoqqaat arlallit ulluinnaat ulapaarfioreeqisut saniatigut apersuinerimut peqataanissartik nukissaqarfiginiarsinnaasimangilaat. Ataatsimut isigalugu angajoqqaat tutsarluuteqarnerusunik meeralit tutsarluuteqannginnerusunik meeralinnut sanilliullugit peqataasussarsiariniarnerat ajornannginnerusimavoq, sammisaq angajoqqaanut tutsarluuteqannginnerusunik meeralinnut nukinnginnannginnerunera pissutigalugu, taamalu peqataanissaq salliutinneqarnani.

Angajoqqaat qulingiluat apersorneqarput, meeqqat pingasut apersorneqarlutik, atuarfinni sulisut marluk apersorneqarlutik, aamma malinnaaffiginninnerit sisamat allattugaatigineqarlutik. Tasiilami meeqqanut tusartaatilinnut angajoqqaanik (anaanat pingasut aamma angajoqqaatut akisussaataasoq ataaseq) apersuinerit ingerlappavut, Nuummi angajoqqaanik (anaanat marluk, ataataq ataaseq aamma angajoqqaatut akisussaataasut sisamat) apersuinerit, aamma Kangerlussuarmi angajoqqaat illugiissillugit apersuineq ingerlappavut. Misissueqqissaarnermi tulliuuttumi angajoqqaatut akisussaataasut, matumunnga atatillugu angajoqqaatut atuuffeqartut angajoqqaatut isigineqassapput. Angajoqqaat apersorneqarnerannut uiggiutitut meeqqanik pingasunik, tamarmik tusartaateqartunik, apersuivugut. Tamatuma saniatigut Nuummi atuarfiit ilaanni atuarfiup pisortaanik aamma ilinniartitsisumik immikkut ilinniartitsisartumik, aamma Tasiilami ilinniartitsisumik ataatsimik apersuivugut. Ilinniartitsisut apersorneqartut meeqqanik immikkut atuartinneqartartunik ulluinnarni pingaarnertut suliaqartuupput.

Apersuinerit sioqqullugit peqataasoq/peqataasut peqatigalugit peqataasunut paasissutissaq nasuiaatigineqarpoq. Tassunga ilaapput misissuinerup siunertaa, kajumissuseq tunngavigalugu peqataanissaq aamma misissuinermit tunuarsinnaanermik periarfissaq. Peqataasut tamarmik paasissutissinneqareerluni akuersinermut uppernarsaammik atsiortut.

Apersuinerit misissuinerup siunertaanik aallaavilimmik sammisanik toqqarneqartunik arlalinnik sammisaqarfiusumik najoqqutaqarluni apersuinerimik tunngaveqarput (Christensen, Schmidt, & Dyhr, 2007). Apersuinerimut najoqqutat assigiinngitsut marluk atorneqarput, ataaseq meeqqanut aamma

ataaseq angajoqqaanut, aamma ataaseq atuarfinneersunut. Meeqqat apersussallugit ajornakusoor-sinnaasarmat, aamma suliniummi matumani meeqqat tutsarluuteqartut peqataatinneqarmata apersueriaaseq siunnerfigineqartunut tulluarsarneqarpoq. Taamaattumik meeqqanik apersuineri assit ulluinnarni pisartunik, silami aamma illup iluani sammisaqarnernik assiliartallit atorneqarput, meeqqat ulluinnarni inuunermi assigiinngitsutigut tusartaateqarlutik misigisaat pillugit oqaluttuartin-niarlugit. Periuseq taanna "assit aallaavigalugit oqaluttuartsilluni apersuinermik/ det foto-eliciterede interview"-imik uannga nassuiarneqartumit Rasmussen (2017) aallaaveqarpoq. Naak apersue-riaatsimik toqqaaniarnitsinni meeqqanut naleqquttuunissaa anguniaraluarlutigu meeqqat apersui-nermut tapertaanerat killeqartorujussuuvoq. Taakku akissutaat annerusumik oqaatsinik ataasiak-kaanik, imaluunniit niaquinnarminnik angaanikkut imaluunniit naaggaarnikkut oqaasertaqanngitsu-mik attaveqarnerupput.

Apersuisut apersuinermik aamma malinnaaffiginninnermik ataatsikkut ingerlataqarput, taamaat-tumillu tunniusimalluni apersuisutut aamma ungasianiit malinnaaffiginnittutut ingerlaavartumik paar-lakkaallugit inissisimallutik (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2007). Malinnaaffiginninnermi takusat apersuinerit ingerlanneqarnerini ingerlaavartumik allattorneqarput, kingorna aatsaat ataatsimoortil-lugit allanneqarlutik.

Apersuinerit siviussusiat allanngorarput, minutsinik 40-niit minutsit 120-t tikillugit sivi-sussuseqarlutik. Apersuinerit kingorna apersuinerit tamarmik allaganngortinneqarput, ilutigitillugulu danskisuumut nutserneqarlutik. Tamatuma kingorna apersuinermit pissarsiarineqartut sammisak-kaarlugit misissoqqissaarneqarput (Boyatzis, 1998).

4 Inerniliussat

Misissuinermi inerniliussat sammisanut ukununga agguataarneqarput: (1) Tusartaat meeqqat atugarissaarnerannut iluaqusiivoq, (2) Angerlarsimaffimmi attaveqaqatigiinneq aamma tusaa-saqarnermut tunngatillugu angajoqqaat isiginninnerat, (3) Ilinniartitsisut aamma atuarfimmi sulisut misilittagaat, (4) Tusartaatip atornissaanut akimmisaarutit, (5) Tusartaatip aaqqissuunnissaa, aamma (6) Peqqinnissaqarfimmut attaveqarneq aamma malittarinninneq.

4.1 Tusartaat meeqqat atugarissaarneran-nik iluaqusiivoq

Meeqqat amerlanerpaartaat mikisunnguunerminniilli siulluttarnermut akiuussimapput, tamatumalu kingunerisaanik tutsarluuteqalersimallutik. Tutsarluuteqalernerneq meeqqat oqaatsitigut pig-innaasaasa killeqalernerannik nassataqakkajuttarpoq, aammalu taarsiullugu ilaqtaminnut attaveqariaatsinik oqaasertaqanngitsumik ineriartortitsisarlutik. Taamaattumik atuarfimmi malinnaasin-naanerminnik ajornartorsiuteqarsimapput, aamma ilaqtat avataatigut attaveqarniarnerminnik ajornakusoortitsisimallutik.

”Apersuisoq: Tassa atuarfimmi malinnaaniarnerminik siusinnerusukkut ajornakusoortitsisimavoq?”

Angajoqqaq: Ajornakusoornikuuvoq, aap. ”

”Apersuisoq: Allanut attaveqaqateqarniarnerminik ajornartorsiuteqarpa?”

Angajoqqaq: Aap.

Taamaattumik meeqqanut tusartaatilerneqarsimasunut amerlanerpaanut atugarissaarnikkut anner-tuumik pingaaruteqarsimavoq, aamma tamanna apersuinermi angajoqqaanit oqaasertaler-neqarpoq.

”Tusartaat siullermeerluni atimmagu puigornaviangilara, puigunngisaannassavara, tulluusimaartorujussuuvoq, aamma biilit tusaasinnaanngorlugit.”

””Tusaavakka”. Tupaallattorujussuuvoq, aamma timmissat qulaaqqulluta timmisut fuuuuhhhh [timmissat qulaaqqullutik timmisut nipaati], suluisa isaqqilanerat tusaasin-naavaa.”

”Siuariaateqartorujussuusoq malugineqarsinnaavoq. Allanniartalersoq malugisin-naavara. Siusinnerusukkut allassinnaanikuunngilaq, massakkullu maluginiarpara mo-biliminik allaqateqartalersoq. Pitsaasortaanik taanna malugivara. Siuariassutigisimas-savaa. Tamanna ilimagivara.”

”Atuarsinnaanngorpoq. Allassimasut naatsunnguit atuarsinnaanngorpai. Siusinneru-sukkut taamaannikuunngilaq. Malugineqarsinnaavoq; atuartalerlunilu allattalersoq.”

"Pinnguaqatigiinnermut peqataanerulerpoq, ataatsimoortunullu peqataanerulerluni. Siornatigut ingiinnariarluni kisimiilluni pinnguaannartarnikuuvoq, peqataanerulerpoq aamma oqaloqatigiinnermut peqataasalerpoq, aamma meeraqataasa nuannarivaat."

Tusartaatit sunniutaat meeqqat sukkasuumik malugigaat angajoqqaat oqaluttuarput, biilit, aamma timmissat silaannarmi isaqqilasut tusaasinnaalerlugit. Ilutigitillugu arlallit oqaluttuarivaat, meeqqat atuarnermik- aamma allannermik piginnaasaat pitsanngoriaateqarsimasut, aamma siusinnerusuk- kut killiffiginikuusimangisaminnik allatanik paasinnissinnaalerlutillu allataqarsinnaalersimasut. Tusartaatit aammaattaaq meeqqat inooqataanerannut sunniuteqarsimapput. Tassanngaannar- tumik tusaasaqarsinnaalerlutillu attaveqaqateqarsinnaanngornerup kingunerisaanik kisimiillutik pin- nguaannarnatik ataatsimoortunut peqataasinnaanerulerput.

Meeqqat tutsarluuteqartut tusartaateqalerneranni allannguuteqarnera ilinniartitsisunit aamma ma- lugineqarpoq.

"Aap, aap, ilikkagaqarnerupput, aamma oqaatsinik marlunnik, pingasunik oqarsinnaanermiit oqaaseqatigiinnik tallimanik, arfinilinnik oqaasertalinnik massakkut oqarsinnaanngorput."

"Oqaaseqatigiit atorlugit oqaluttalerpoq, naatsunnguamik taanikkaarinermut taarsiullugu oqaaseqatigiit takisuut. Sukkasuumik taamaalivoq."

Meeqqat erseqqissuliorlutik oqaasertaliisnaanngorlutillu oqaaseqatigiiliorlutik massakkut oqalus- sinnaanerulersut ilinniartitsisut oqaluttuarput. Meeqqalli oqaatsitigut piginnaasaqassusiat suli allan- ngorarpoq, aamma ilaat oqaasertaqanngitsumik attaveqaqatigiinnermik suli atuisarput, imaluunniit ilaqtaminnit ikiorneqarnissamik pisariaqartitsillutik. Tamanna apersuinerup nalaani ma- lugineqarpoq. Pisumi ataatsimi meeqqap ukiuni oqaluttuarinialeramigit assani atorpai, aamma pi- sumi allami meeraq sakkortuumik ittoqerluni oqarniarsarisoq oqaatiginiagaanik angajoqqaavisa nutserissuppaat. Meeraqarporli aamma ajunngivissumik allanik attaveqaqateqartartunik.

Meeqqat tusartaat atorlugu tusaalluarnerusinnaalerlutik namminneq aamma uppersarparpaat.

"Apersuisoq: Tusartaateqarluni suna pitsaanerpaava? Tusaasinnaanerit? Meeraq: Niaqquminik angerpoq."

"Apersuisoq: Tusaalluarsinnaanerulerpit? Meeraq: Aap."

Ataatsimut isigalugu tusartaatip malunnaatilimmik sunniutai pitsaasut tamarmik malugivaat, tas- sunga ilanngullugit angajoqqaat, atuarfiit aamma meeqqat. Meeqqat atuarnikkut- aamma allan- nikkut piginnaasaat, oqaatsitigut piginnaasaat aamma inooqataanikkut piginnaasaat pitsaanerul- ersinneqarput.

4.2 Angerlarsimaffimmi attaveqqaatigiinneq aamma tusaasaqarnermut tungatillugu angajoqqaat isiginninnerat

Ilaqutariinnut tutsarluuteqartumik meerartarlinnut sakkortusinnaasoq, aamma amerlasuutigut komunimit imaluunniit peqqinnissaqarfimmit ikiuinissamik neqeroortoqarneq ajortoq apersuinerni ersarippoq. Taamaattumik angajoqqaat atorsinnaasatik atorlugit iliuuseqarniarsarisariaqartarput.

*"Apersuisoq: Meerarsi pillugu ilaqtat sinneri qanoq suleqatigivisigit?
Angajoqqaq: Uanga kisimiillunga paarivara, aamma isumagivara."*

"Apersuisoq: x-i [meeqqap atia] atuarfimmi oqalunniarnerminut immikkut ikiorneqartarpa?"

Angajoqqaq: Niaqquminik ileqimisaartorpoq."

*"Apersuisoq: Illit ingerlatitseqqiisuusariaqartarputit?
Angajoqqaq: Aap."*

"Angajoqqaq: Aamma nipinik sammisaqqaatiginikuuarput. Siornatigut meeqqerivimmi sulinikuuvunga, ussersuutit [atortarlutigit], taanna aamma paasivaa. Tassani oqarpoq, ahaa januaari, ilaa, aamma februaari [meeraq qungujuppoq] ussersorneq atorlugu taava "tusaavoq"."

Ilaqutariit peqataasut tamarmik ussersorneq, timi atorlugu aamma oqaatsit ataasiakkaat akuleriis-sillugit meeqqamut attaveqqaatigeeriaatsimik ineriartortitsisimapput. Taamaattumik meeqqat ataasiakkaat ilaqtaminnik qanigisaminnik attaveqqaateqarsinnaanerannut oqaatsinik aamma attaveqqaatigeeriaatsinik ineriartortitsinissaannut angajoqqaat piginnaasaat aamma takorluuisinnaassusiat pingaaruteqartorujussuupput. Assersuutigalugu ilaqutariit ataatsit ilaannik malinnaaffiginninnermi takuneqarpoq angajoqqaap ataatsip ussersorluni meeraq pisiniarfimmi arlaannik pisiassaqaqarnersoq aperalugu oqaloqatigigaa. Ussersorneq oqalunnerlu akuleriissillugit colamik perusulluni oqarpoq.

Ilaqutariit attaveqqaatigiinnermik ilikkarsimagaluartut meeqqat immikkut pisariaqartitsisimasut, aamma ilaqutariit meerartaat allat assigalugit sammisassaqaqartitsinernut peqataasinnaajuaannerneq ajortut angajoqqaat misigisarpaat.

"...ukiukkut snowboard-ertarnikuugaluarpoq, kisianni unitsinnikuuaa, siullermik annilaangisorujussuuaa... arlaata apussaneraani."

"Aamma eqqarsaataagaluarpoq aallutissagaa, sisupilorneq, snowboard-erneq aamma ujakkaarneq misilinnikuugaluarpavut, kisianni tutsarluuteqarnini pissutigalugu soqutiginnilai, aallukusunngilai, annilaangagivai, annilaangagisorujussuuai."

"Aap, kisianni maani angerlarsimaffimmi aamma malugineqarsinnaanikuuvoq [tusartaatitaarnikuusoq], oqaaseqarnerulerpoq, assersuutigalugu oqaatsit atorlugit oqaatigisarpai, taamanikkut [tusartaateqanngikkallarmat] maani angerlarsimaffimmi nipaatsorujussuuvoq, siullermik nipaqaanngiinnavittarnikuuvoq."

Meeqqap ilaqutariit sinneri ilagalugit sisorarusunnginneranut assersuutit uani takuneqarsinnaapput, tutsarluuteqarnermi kingunerisaanik meeqqap avatangiisiminiittut tusaasinnaannginnamigit, taamaattumillu aportinnissani annilaangagalugu. Aammattaaq tusartaat angerlarsimaffiup qanoq issusianut pingaaruteqarsimavoq, siusinnerusukkut nipaatsorujussuusarsimasoq, meeraq tusartaati-taarnermi kingorna oqalunnerusalersimalluni.

Taamaattumik tutsarluuteqarneq ilaqutariinnut tamarmiusunut, aamma ilaqutariit peqatigiinneranut unammillernartuusarpoq. Angajoqqaat ilaat nassuiaapput, tusartaat meeqqap inuuneranut kisimi allannguingsitsoq, aammali ilaqutariit tamarmiusut massakkut iluarusunnerulernerannik kinguneqartoq.

*"Apersuisoq: Tusartaatitaareernerata kingorna aarlaannik allannguivisi?
Angajoqqaq: Aap, ajunngilagut, iluarsivugut."*

Tassani oqaatigineqarpoq maanna "iluarsivugut", tassa siornatigut iluarsisassartaqarnikuuvoq.

Apersuinerit malinnaaffiginninnerillu aamma takutippaat, meeqqat arlallit tutsarluuteqartunik ilaqutaqartut, ilaatigut qatanngutit aamma aanaakkut/aataakkut tutsarluuteqarlutik. Taamaattumik ilaqutariinnut taakkununga tutsarluuteqarnermik ajornartorsiuteqarneq meeqqamut kisimi tunnganngilaq, aammali ataatsimut isigalugu ilaqutariit iluanni arlalinnut unammilligassaalluni.

*"Angajullersarput maani illoqarfimmi aamma najugaqarpoq, taanna aamma tusilartu-
uvoq, siutaalu ajoquteqarlutik, aamma uuma [uini tikkuarlugu], siutai taamaapput,
aamma angajulliliara tamaappoq, taamaattumik assigiimmik atugaqarput [illarpoq],
aamma taakku imminnut paasilertortarput."*

Meeqqat tusartaatitaareernerisa kingorna ilaqutariinni amerlanerni allannguut annerpaaq takuneqartoq tassaavoq, oqaatigineqartut aamma oqaloqatigiinnerit uteqqinneqartariaarummata, aamma nalinginnaasumik nipilimmik, nipituumik oqaluttariaqarnani, oqaloqatigiinnerit ingerlanneqarsinnaalermata.

*"Nipituumik oqaluuttariaarukkatsigu. Maluginiagara taanaaneruvoq. Nipituumik oqal-
unnani eqqissilluni oqaluunneqarsinnaalernera."*

*"Aap, maluginiarpara tusartaatitaareernermi kingorna suna tamaat tusaasinnaalerlu-
gulu nipituumik oqanngikkaluarluni nalinginnaasumik nipilimmik oqalukkaanni
paasisaleraa. Iluarterujussuuvoq."*

Taamaattumik tutsarluuteqarneq meeqqanut ataasiakkaanut kisimi unammilligassaaneq ajorpoq, ilaqutariilli tamarmiusut eqqorneqartarlutik, amerlasuutigut meeqqamut nassuiaasuullutillu meeqqap avatangiisiminut attaveqarniarnerani nutserisuusarlutik. Aammattaaq immikkoortumi uani siusinnerusukkut issuaanerit takutippaat, angajoqqaap "tusartaatitaarattamik" oqaatigigaa. Tusartaat ilaqutariinnut tamarmiusunut tunniunneqartutut isigineqarpoq, ilaqutariinni tamarmiusunut allannguinerit misigineqarmat.

Tusartaatip ilaqutariit ulluinnarni inuuneranni nutaanik periarffissaqalersippai, taamaattoq meeqqat amerlasuut tusartaat atuarfimmi annerusumik atortarpat.

*"Apersuisoq: Qanormi, atuarfimmi atortarpaa? Atuinnavippiuk? [Apersuisoq
meeqqamut saaffiginnippoq]
Meeraq: [Qinngani eqippaa/naaggaarpoq]."*

"Angajoqqaq: Aallaqqaammut atortorujussuuaa, kisianni atorusukkunnaarpaa. Apersuisoq: Ah, aap, atuarfimmi, imaluunniit sumi tamaani? Angajoqqaq: Sumi tamaani."

"x-ip [meeqqap atia] iluaqutigivaa, aamma atuarfiinnarmi atortarpaa. Atuariar-toraangami atisarpaa, soraaraangamilu peeqqittarlugu. Taamatut atorjaa, aamma atuarfimmi iluaqutigisorujussuuaa."

"Taanna pillugu oqaaseqarpallaarneq ajorput, kisianni atuarfimmit soraaraangami siullermik angerlaattarnikuuaa, kisianni massakkut atuarfimiitittalerjaa, atuarfi-innarmi atortaramiuk."

"...atuarfimmi atortarpaa, assersuutigalugu angerlaraangami qasusarpoq, imalu il-iortarluni [siutini assamminik assarlugit]."

Misissuineri takuneqarsinnaavoq, tusartaatit atornerat meeqqanut sakkortusinnaasoq, malugini-utit atornerulernerat meeqqanut qasutitsisarluni. Tusartaatit angerlarsimaffimmi atortannginneran-nut qasuneq ilaatigut pissutaasunut ilaasinnaavoq.

Tusartaat taamaalilluni ilaqutariit ulluinnarni inuunerannut pingaaruteqartorujussuuvoq, atta-veqatigiinneq pitsaanerulerluni, naak ilaqutariit attaveqatigeeriaatsinik namminneq nas-saaminnik atuillutik sivirusumik ingerlasinnaareersimagaluartut. Angajoqqaat tusartaatit ilaqutar-iinnut tamarmiusunut tunniunneqartut, aamma ulluinnarnik uivernartuusimasunik iluarsisimasutut oqaatigivaat. Aamma tusartaatit pingaarnertut atuarfimmi amerlasuunit atornerartut, aamma an-gerlaraangamik peertaraat paasineqarpoq.

4.3 Ilinniartitsisut aamma atuarfimmi sulisut misilittagaat

Ilinniartitsisut apersorneqartut ulluinnarni pingaarnertut meeqqanik immikkut atuartinneqartartunik suliaqartuupput. Taakku meeqqat tutsarluteqartut, aamma klassip iluani inissisimaffii eqqumaf-figisorujussuuaat:

"Uagutsinnut pitsaasumik attaveqateqassappata/attaveqassappata klassip iluani sumi issianissaat eqqumaffisorujussuuarput, taamaalillutik suligaangatta qarluvut qanoq aalatinnerivut takusinnaaniassammatigit."

Ilutigitillugu ilinniartitsisut tusartaatit pillugit pitsaasunik aamma misilittagaqarput. Tamanna meeqqat ilikkagaqarnissaannut pitsaasumik sunniuteqarpoq, aamma tusartaatitaaraangamik ilik-karniarnerat pitsaanerulersarluni.

"Malugisinnaalluarpara tusartaatitaareernerisa kingorna uagutsinnut oqinnerulersoq. Paasisaqarnerusalerput, aamma sukkanerusumik ilikkartalerlutik, aamma ilikkarniar-nerat sukkanerulersoq ersarippoq."

Taamaattoq ilinniartitsisut meeqqanik tutsarluteqartunik qanoq pitsaanusumik ilinniartitsis-innaanarlutik ilisimasaqarnerulernissaminnik ujartuupput.

"Kisianni meeqqani taamaattuni ernumassutiginerpaasarput tassaavoq, qanoq atu-artissavavut, atuartsineq qanoq ingerlatissavarput, avataaninganniit arlaatigut ikiuuttoqartariaqarpa?"

"Taamaallaat [ikiorsiissut ilinniartitsisunut tunniunneqartartoq] uanga nammineq soqutiginninnera aqputigalugu, aamma nammineq ujartugara [internettikkut], aamma MISI [perorsaanermut- aamma tarnip pissusiinut tunngasunik siunnersuisarfik] illoqarfimmut tikikkaangat iluaqutaasorujussuusarpoq. Taava meeqqat qanoq sungi-usarsinnaanerivut ilitersortarpaatigut."

"Aap, MISI tassani ilannguttarpoq, nalunngilat MISI sunaanersaq, aamma ilinniartitsisutut qanoq atuartsisinnaanitsinnik, aamma atortut suut atorsinnaanerivut tassani siunnersorneqarsinnaavugut. Aamma tutsarluuteqarnermut tunngatillugu oqalunniarnerup pitsanngorsarnissaanut ussersorneq atornerqarsinnaavoq, kisianni akisungaatsiarpoq."

Ilinniartitsisut uani oqaatigivaat, meeqqanik tutsarluuteqartunik atuartsinissaminnut annertusisamik ilitersorneqarnissartik pisariaqartikkitsik, aamma amerlasuutigut nammineerlutik paasisutissanik ujarlertarlutik. Aamma oqaatigivaat neqeroorutit piusut akisuujusut.

"Paasivarput atuarfiup akissaqartinngikkaa, ilinniartitsisup ataatsip ulluni marlunni pikkorissarnissaa akisuallaarmat."

"Namminersortoq nassaarinikuusarput atortarparput, kisianni taanna kisiartaavoq, kisianni akeqarpoq. Assersuutigalugu Nuuk tamakkerlugu pikkorissartitsisinnaasumik MISI imaluunniit kommuni ilisimasalimmik aggeritsisinnaanngilaq."

"Immitsinnut aperisarpugut, immitsinnut sianerfigaluta, aamma aqutsisunut saaffiginnittarluta, aamma kina, suna sumi."

"Googlertarpugut [illarpoq]."

Meeqqat tutsarluuteqarnerat paasineqaraangat atuarfiit amerlasuutigut ilisimatinneqarneq ajorner-tik aamma misigisarpaat, angajoqqaat tamatumingna atuarfimmut nalunaarutiginninnissartik akisussaaffigimmassuk:

"Unammillernarsinnaavoq, imaluunniit ajornartorsiutaasinnaalluni, imaanngitsoq ajornartorsiutinngortinniarlugu, kisianni atuarfiup avataatigut angajoqqaat namminneq saaffiginninnissaminnut pisinnaatitaaffeqarput. Taava qanorluunniit iliorusukkunik iliorsinnaapput, aamma nappaatip suussusersineqarsimaneranut, imaluunniit misilerarneqarsimaneranut uppernarsaammik atuarfimmut nassiussaqaarsimanngippata taava ilisimasaqarfigineq ajorparput. Aatsaat nakorsat, imaluunniit angajoqqaat siunnersorneqarusullutik atuarfimmut saaffiginnikkaangata tassanngaanniit ilanngussinnaavugut, imaluunniit uagut nammineq malussarsimagutta. Taamaattumik imminnut attuumassuteqanngitsumik illugiimmik pisinnaavoq, imaluunniit suleqatigiinnikkut pisinnaalluni, kialluunniit suliassaq aallartikkaluarpagu."

"Atuartauteqarsinnaavugut nappaataat suussuserneqareersigaluarlutik pappi-alartaanik tigusaqarsimanata, nassiunneqarsimannginnerat pissutigalugu. Kisianni oqarsinnaalluarput meeqqama una unalu nappaatigigaa suussuserneqareernikuuvoq, taava imaqarniliami allassimassaaq. Klassinut nalinginnaasunut, aamma immikkut

atuartinneqartartut klassiinit toqqortaasiveqarpugut, ilinniartitsisut aamma takusin-naasaannik. Aamma digitaliusumik toqqortaasiveqarpugut, allattuiffigisin-naasatsinnik.”

Ulluinnaat ingerlanneqarsinnaanissaannut atuarfiit aamma ilinniartitsisut pingaarutilimmik suleqataapput. Atuarfiilli meeqqanik tutsarluuteqartunik atuartitsinissamut ilitsersorneqarnerunis-saminnik ujartuipput, aammalu meeqqat nappaataasa suussuserneqarsimaneri pillugit peqqinnis-saqarfimmit paasissutissanik pissarsiniartarneq arlalitsigut unammilligassaqaqrfiusartuq tikkuarlugu.

4.4 Tusartaatip atornissaanut akim-misaarutit

Immikkoortumi siuliani nassuiarneqareersutut tusartaat arlalitsigut iluaqutitaqarpoq, kisianni meeqqap tusartaat atorpagu taakku aatsaat anguneqarsinnaapput. Misissuinerup takutippaa, meeqqat tusartaammik atuineranni arlalitsigut akimmisaaruteqartoq, tassunga ilanngullugit niaqqumut tassimut tunngatillugu anniartarnerit aamma ajornartorsiutit, nasaqarnermut atatillugu nipil-iortarnera, qinngasaarneqartarneq/pimmatigineqartarneq, batteriivisa taarsernissaat, aamma tusartaatip puigorneqartarnera. Akimmisaarutit taakku tulluuttuni ataani nassuiarneqassapput.

Niaqqumut tassip atornerani anniarneq aamma unammilligassat

Meeqqat aamma angajoqqaat ilaat oqaluttuarput, meeqqat tusartaat atorusunneq ajoraat, atorlugu annernartarnera pissutigalugu.

”Aamma uuttortaramikku sukkasoorujussuarmik pivoq, aamma iluamik misilittanngi-laa, siutiminik annialerpoq.”

Tusartaatip atornerani anniarneq pissutigalugu meeqqap pineqartup tusartaat taamaallaat ullut 14-it missaanni atorsimavaa. Niaqqumut tasseq unammillernartoqartoq allat nassuiaapput, atiniarlugu ajornakusoorluniluunniit atorlugu iluaannera pissutigalugu.

”Apersuisoq: x-ip [meeqqap atia] sooq atorusunnginneraa pasitsaappisiuk?

Angajoqqaq: Ilimagivara atinialeraangamiuk ajornakusoortartoq.”

”Taanna tusartaammut elastikkeq [niaqqumut tasseq], iluarsitissinnaanngikkaamiuk nuannarineq ajoramiuk. Sukangagaangami, imaluunniit qasungagaangami aamma nujaanik nutsuileraangami iluaattarami. Taakkuinnaapput nuannarinngisai, sinneri nu-annarivai, aamma tusaasinnaanini.”

”Naamik, tusartaat atuarfimmi atorneq ajorpaa – qanormaanna ippa – niaquanut elas-tikkeq [niaqqumut tasseq], taanna nuannarinnginnamiuk, aamma oqarfigigaluarparput immaqa qasunganerulaalersillugu pitsaanerulissagaluartoq, kisianni elastikkeq nia-qqumut [niaqqumut tasseq] iluaagalugu oqaatigeqqippaa.”

Misissuinerup takutippaa, tusartaat niaqqumut tasseq atorlugu atissallugu meeqqat ilaannut ajor-nakusoortoq, aamma tamatuma saniatigut niaqqumut tassip iluarinartumik inissinnissaanut naleqqussarnissaa ajornakusoortoq. Meeqqalli ilaasa tamanna unammillernartutut isiginnigilaat.

"Naamik, ersiginngilaa, aamma atorlugu nuannarisorujussuuaa, aamma pinnguarineq ajorpaa, oqaluttuunnikuugakku pinnguarisassanngikka, paasinikuuaa."

*"Apersuisoq: Atorlugu nuannariviuk, imaluunniit iluaappa?
Meeraq: Ajunngilaq."*

*"Apersuisoq: Atorlugu qanoq ippa? Sukangava? Kusanarpa, imaluunniit ersinarpa?
Meeraq: Ajunngilaq."*

Apersuinerit nalaanni malinnaaffiginninnerit aamma takutippaat, meeqqat apersuineq sioqqullugu nammineerlutik tusartaat atigaat.

Silami atornerani ajornartorsiutit aamma nipiliorneq

Meeqqat aamma angajoqqaat amerlasuut oqaatigivaat, tusartaat atorlugu malussajasararsuusoq. Tamanna meeqqat nasalernaleraangata pingaartumik ajornartorsiortitsisarpoq.

"Atortaleraluaramiuk, kisianni nasaqaraangami ajortarami."

"(...)nasaqaraangami siorsuinnavittarpoq, aamma elastikkita [niaqqumut tasseq] ajornerugami – attulaaginnaraanniluunniit siorsuttarami."

"... nasaqaraangami, taava shh shwvoo [nasaq tusartaammut attuukkaangat nipiliornera], nasamut attuukkaangami siorsuttarpoq."

"Aap, atorangamiuk [tusartaat] nasaqarsinnaaneq ajorpoq, taava nammineq peertarpaa, kaasarfimminullu ilisarlugu, taava atisarpaa. Aniissagaangatta peertarpaa, taava allaffimmiitilluguluunniit ineeqqamiititarpaa."

Nasaq tusartaammut attuukkaangat meeqqat siutaanni siorsuttarpoq. Angajoqqaat arlallit oqaluttuarput, namminneq nasani allaniq misilittaasimagaluarlutik, ataaserlu ima oqarpoq:

"Nasamik annoraaminermik sanaamik atorsinnaasumik nassaarpugut, taanna nuersagaanngilaq."

Nasarli qanorpiq ittoq pineqarnersoq paasineqarsinnaasimangilaq. Tamanna angajoqqaat ajornartorsiummik iluarsiiniarlutik iluarsiissutissanik nassaarniarlutik namminneq qanoq iliorlutik misiler-aasernerannut assersuutissat ilagivaat, soorluttaaq immikkoortumi allami siusinnerusukkut eqqaaneqartutut angerlarsimaffimmi attaveqatigeeriaatsini tamanna takuneqartoq. Misissuinerup aammattaaq takutippaa, tusartaat sumiiffinni nipiliorfiusorujussuarnik avatangiisilinni atussallugu aamma unammillernartuusoq.

"Angerlarsimaffimmi atoraangamiuk nuannarineq ajorpaa, undulatiuteqarnerput pisutigalugu, arlalinnik undulatiuteqaratta [nipiliorartut]."

*"Apersuisoq: ...aamma apummi, apummi atortarpiuk? Apummi uuminartoqarpa?
Meeraq: Nipiliortoq/nipaa."*

*"Apersuisoq: Qanoruna nipiliortoq?
Meeraq: zzzzyyy [nipaa ilaarpaa]."*

Tusartaatit puigorneqartarput

Tusartaat nakkutigeqqissaassallugu meeqqanut ajornakusoorsinaasoq angajoqqaat oqaluttuarput.

"Naamik, kingullermik feeriareerluta atorpaa, katassimallugulu. Kaa [an-ersaaruluppoq] ila aa, [qungujuppoq illarlunilu]. Anilluta sumut tamaanga ujaasivugut. Taava aqaguani siniffimmiittoq nassaarivarput."

"Danmarkimi feeriarnikuugami, paasinarsivoq nammattagaaniittoq."

Taamaattumik Tasiilami ilinniartitsisut/atuarfik aalajangersimapput, tusartaatit meeqqanit angerlaanneqartassanngitsut, taakkulu atuarfimmiiginnartassasut.

"Aap, puigorneqartarput, aamma ilaannikkut pulaarsimagaangamik [allanut] tammartarput, pulaarfigisimasaannilu [meeqqat] nassaarineqartarlutik. Tassa taamaappoq, taamaattumik oqarpunga taakkununga [tusartaatinut] akisussaaffik tigusimallutigu, aamma taama periuseqarnitsinnut angajoqqaat akerliunngillat. Aamma nalunngilarput angerlaraangamik [meeqqat] peertaraat [tusartaatit]."

"Taakku [atuartut] angerlaattarnikuuaat, kisianni tamanna unitsittariaqarsimavarput, massakkullu qujanartumik tammartuaannarlutillu aaneqartuaannarunnaarnikuupput, taamaattumik massakkut aalajangiunneqarpoq."

Tasiilami pissutsit taakku nassuiaataaqataapput, amerlasuut sooq tusartaat atuarfimmi, angerlarsimaffimmiunngitsooq, atornerusarneraat.

Batteriiniq pissarsisinnaaneq aamma taarsiisarneq

Tusartaatit nutaanik batteriilernissaasa eqqaamanissaat unammillernartuusoq angajoqqaat aamma meeqqat misigisarpaat.

"Imaarutileraangat [batteriivi] taava peertarpakka. Batteriivi sipaarniarlugit nammineq aamma peertalernikuuaa."

"Ilaannikkooriarlunga puigortarpakka, aamma batteriivisa taarsernissaat puigorakku ullut pingasut atunngilaa, taava batteriivi ulikkaaqikkaangata atoqqilertarpaa, taamaannera assut iluarpoq."

"...batteriiverukkaangat taava tusaasaqarpiarsinnaajunnaartarpunga."

"Pigileqqaaramigit aallaqqaammut atortarpaa, kisianni sivitsulaarmat atorpiarunnaarpaa, taava paasinarsivoq batteriiverussimasooq, kisianni tamanna pillugu oqaaseqannginnami. Kisianni batteriileqqimmat atoqqittaleraluarpaa."

Taamaalilluni tusartaatit batteriivisa taarsernissaasa eqqaamanissaat angajoqqaanut unammillernartuuvoq, tamannalu tusartaatip piffissat ilaanni atorneqannginnerannik kinguneqartarpoq. Ilaat aamma oqaluttuarput, batteriit sipaarniarlugit tusartaat atorussukkaluarlugu atorpallaartanngikkitsik. Misissuinerup takutippaa, batteriiniq nutaanik peqqinnissaqarfimmut aallersinnaallutik angajoqqaat tamarmik nalunngikkaat, kisianni angajoqqaat ilaasa aallernissartik puigortarlugu.

"Apersuisooq: Batteriiniq nutaanik pissarsivisi?"

Angajoqqaq: Suli pissarsinngilagut, taanna arnaq qallunaaq oqaloqatigisara oqarami Sanamukaannassasugut qinnutigalugillu.”

”Aap, batteriitut tunngatillugu napparsimmavik suleqatigilluarparput, aamma imaarukkaangat nutaanik aalliinnartarpugut.”

”Kisianni ilisimatinneqarpunga, batteriiverukkaangat napparsimmavimmukaannartassasunga, aamma ippassaanili taamaaliorniaraluarpunga, aamma puigoqqissimavara, kisianni suli battereeqarpoq.”

Qinngasaarinq/pimmatiginninneq

Angajoqqaat ataasiakkaat oqaluttuarput, tusartaatit meeqqat allaanerunerannik meeqqanut ukioqatigiisaannut eqqumaffiginnilersitarnertat pissutigalugu meeqqatik qinngasaarneqartartut/pimmatigineqartartut.

”Ulluni makkunani taartarnerani unammillernarnerpaasartuq tassaavoq atuarusunneq ajornera, aamma qinngasaarneqartarluni/pimmatigineqartarluni/nilliaffigineqartarluni, assersuutigalugu siutaanut nilliaffigisarpaat, tamanna nuannerpallaarnaviannigilaq, taamaattumik tusartaat atorusunneq ajorpaa. [Assersuutigalugu oqartarpoq.] ”atuarfimmi atorusunngilara [tusartaat], atuarfimmut nassassanngilara, siutikkut nilliaffigisarpaannga”, taannartaa imaattulaarpoq... [ajorpoq], naak iluaqutigaluaqalugu.”

”Atuarfimmi sakkortuumik qinngasaarneqartarpoq/pimmatigineqartarpoq, aamma angerlarsimaffimmi atornerulerpaa, kisianni atorlugu iluaagalugulu aappaatigullu atorlugu nuannaralugu. Qeqqaniittutut ippoq.”

Tamannali allanut ajornartorsiutaanngilaq, ilinniartitsisut oqaluttuarput:

”Oqaloqatigigukku qinngasaarneqartarluni/pimmatigineqartarluni oqarnaviannigilaq, ilimaginngilara, pitsaasunik ikinnguteqartarpoq.”

”Assersuutigalugu batteriiveruttoorpat atuaqatai uannut ornigussinnaasarput oqarlutillu batteriiveruttut. Imminnut ikioqatigiittarput, aap, pisariaqartitatik akunnerminni naluneq ajorpaat. Qinngasaarisuqarpiarnikuunngilaq/pimmatiginnittoqarpiarnikuunngilaq. Tamanna misigineq ajorparput.”

Ilinniartitsisut oqaluttuarput, ikinngutigiippassuit imminnut ikioqatigiilluarterlutillu meeqqanik tusartaatilinnik qinngasaarinnermut/pimmatiginninnermut taarsiullugu ikiuilluartartut misigisaritsik.

Taamaalilluni meeqqat tusartaatiminnik atuisannginnerannut pissutaasut assigiinngisitaartorujussuupput. Immikkut taaneqarsinnaasut tassaapput, niaqqumut tassip atornerata anniarineqartarnera aamma iluaagineqartarnera, nipinut tunngatillugu unammilligassat, qinngasaarneqartarneq/pimmatigineqartarneq, aamma tusartaatip meeqqanit tammaaneqarsinnaasarnera. Misissuinerup takutippaa, meeqqat tusartaatiminnik angerlaassisassanngitsut Tasiilami atuarfik aalajangiisimasoq, tammaaneqakulasarnerat, taamalu atuartitsinermi atornerarsinnaasanninnerat pissutigalugit.

4.5 Tusartaatip aaqqissuunnissaa

Nipilik-suliniuummi qitiusut ilagivaat, tusartaatip remote care-kkut App-i atorlugu aaqqissuunneqarsinnaanissaa. Misissuinerup takutippaa, tusartaammik aaqqissuussiniarneq unammillernar-tortaqqartoq, pingaartumik nipitaata eqqortumik inissinnissaa ajornakusoorluni.

*”Apersuisoq: Tamatuma kingorna x-ip [meeqqap atia] atorusuppallaarunnaarjaa?
Nipituallaalertarnera pissutigalugu?
Angajoqqaq: Aap.”*

*”Nuannarivaa, soorunami aamma aperiuaannarpara nipituallaarnersoq, akisarpooq
ajunngitsoq. Atorlugu nuannarisorujussuuaa, tamanalu pitsaasorujussuuvoq.”*

Nipitussusissaata aaqqissuunnissaanut ikiorneqarnissamik pisariaqartitsigaangamik immikkut ili-simasallit Danmarkimiittut attaveqarfiginiartarnerat ajornakusoorloq angajoqqaat misigisarpaat.

”Taanna Danmarkimiittoq nipitussusissaanik isumaginnittoq attaveqarfigineq sa-perparput. App-eq iPad-ikkut iluatsinneq ajuleqqavarput. Aamma wifi-kkut attaveqaammut tunngasortaqqarpoq. Ajornakusooqaaq, erloqinarpoq. Ullut 14-it matuma siorna iluarsiniarsarigaluarpakka.”

Angajoqqaq: Naamik, Danmarkiminngaannilli sianertoqqarpoq. Aamma nutaamik angallattakkamik qarasaasiartaarpugut, oqarmata qarasaasiaqassasugut, soqanngikkaluaratta, kisianni pisivugut, aamma kode-lersornissaanut allatigullu piareersarneranut panitta ilaata ikiorpaatigut, aamma ajunngilaq, kisianni skærmikkut nuisoqanngilaq, aamma qanoq iliussalluta nalugatsigu oqarpugut tulliani pikkorissassalluta.”

Issuaanerit qulaaniittut takutippaat, angajoqqaat app-i ilisimasaqarfigigaat, kisiannili iPad-i atorlugu app-ip iserfiginissaanut teknikkikkut ajornartorsiuteqarneq nalaattaraat, tamatumalu saniatigut wifi-kkut attaveqaammik ajornartorsiuteqartarlutik. Allat aamma oqaluttuarput, iliuuseqarlutik nutaamik qarasaasiartaarlutik, kisiannili suli iluatsissimanagu.

Ilaqtariilli ilaat Danmarkimi ornigullutik misissortinnikkut ikiorneqarsimapput.

*”Angajoqqaq: Aasaq feeriarnitsinni aamma Danmarkimiippugut, taava aamma Rigshospitalimiippugut, taannalu naapillugu [immikkut ilisimasalik, suliniuummut attuumassutilik].
Apersuisoq: Taava tusartaat allatut aaqjippaat?
Angajoqqaq: Aap, soorlumi taamaaliortut.”*

Angajoqqaat oqaluttuarput, sulinngiffeqarnerminnut atatillugu immikkut ilisimasalinnut Danmarkimi attaveqarsimallutik. Rigshospitalimut ornigulluni nakorsiarnermi tusartaat takuneqqarpoq, kisianni ornigulluni nakorsiarnermi tusartaat suneqarnerneq angajoqqaanut erseqqinngilaq. Tamatuma up-ternarsisippaa, immikkut ilisimasallit aamma angajoqqaat akornanni attaveqarneq ajornakusoor-tusimasooq. Angajoqqaat siutikkut-qinngakkut toqqusaakkullu nappaatit pillugit immikkut ilisimasalini-k onlinekkut attaveqarniarneq ajornakusoor-tissimavaat, aamma ataasiannarluni nakorsiarluni misissortinnermi attaveqatigiinneq ilungersunarsimalluni.

4.6 Peqqinnissaqarfimmut attaveqarneq aamma malittarinnineq

Ilaqtariit meeqqat tutsarluuteqarnerat pissutigalugu meeqqat inuunerisa ingerlaneranni peqqinnissaqarfimmut akuttunngitsumik attaveqartarput. Angajoqqaat oqaluttuarput, amerlasuutigut utaqqinermut inissittarlutik, aamma akerleriinnik paasissutissinneqartarlutik.

”Nukappiaranngukkuluk [isaasanik ussersorpoq], iluaqtaasoq [tusartaat] qanorluunniit takusinnaatigigaluarutsigu, aamma isumaqarpunga, ajortumik eqqarsarniannigikaluarlunga, kisianni tamanna pillugu SANA-mut ilungersornerput sakkortuvoq. Immikkut ilisimasalimmik tikittoqaqqaassaaq, aamma immikkut ilisimasallip akuereqqaassaavaa, naak oqaatigigaluaripput, aamma sianerfigisaraluarivut.”

”Paasinarsivoq immikkut ilisimasalik tikissimanngitsoq, taava attaveqarfigiumavaa-tigut, naak immikkut ilisimasalik tikippat suliaritittussat siulliit ilaanniittussaagaluartoq, kisianni taamaneriilli ulloq manna tikillugu tusagaqanngilagut.”

”Immaqa paaserusuinnarpara qaqugu tikissanersut [nakorsat] misissorlugillu [meeqqat], suliaritissanersut, imaluunniit suliaritissannginnersut, aamma qaquguussava? Paasitinneqartuugutta iluassagaluarpoq.”

Eqikkarlugu angajoqqaat misigisimapput suliarittoqassagaluarpat tamanna qaqugu pissagaluarner-soq pillugu assigiinngitsunik arlalinnik paasitinneqartarlutik, aamma immikkut ilisimasalimmik utaqqissasut amerlanertigut oqarfigineqartarlutik. Paasitinneqarnerli ajorput immikkut ilisimasalik qaqugu tikissanersooq, taamaattumillu akissuteqarfigineqarnissartik utaqquuaannarlugu. Pingaartumik Nuup avataaniittunut unammilligassaqaartoq takuneqarpoq.

”Angajoqqaq: Aap, Nuummi pissusisamisut ingerlapput, aamma malinnaaffiginnipput. Nuukkatta soorlu aallaqqaataaniit aallarteqqissalluta.

Apersuisoq: Toqqaannartumik sianerfigisinnaasassinnik tunineqarpisi?

Angajoqqaq: Naamik, aallaqqaataaniit aallartittussanngorpugut, Sisimiunilu nakorsiarniartut allat assigalugit piffissamik inniminneeqaassalluta.”

”Nuummi tigusinnaanngilaat, Sisimiunilu nakorsat taarseraatiinnavillutik.”

Ilaqtariit Nuummiit nuukkaangamik ajornakusoornerusutut misigisarpaat, passunneqarnerat aallaqqaataaniit aallarteqqittariaqartarlugit misigisaramikkit. Peqqinnissaqarfimmi sulisut taarseraannerujussuat passunneqarnerannut aamma sunniuteqartarpoq. Tamanna peqqinnissaqarfimmi unammilligassaavoq, tamanut atuuttoq, aamma meeqqanik tutsarluuteqartunik taamaallaat eqquingitsooq.

Angajoqqaat arlallit oqaluttuarput, meeqqamik tusartaatitaareernerisa kingorna malinnaaffigineqarnissartik amigaatigalugu.

”Sivisuumik attaveqarfiginikuunngilakka [peqqinnissaqarfimmiut]. Attaveqarfigeqqinikuunngilavut. Isumaqatigiissuteqareernikuugaluarpuq. Kisianni susoqartussaaniikuunersooq eqqaamanngilara.”

*”Apersuisoq: Taava SANA-mi misissortinnernut arlalinnut orniguppusi, tassanilu inasututigitigineqarluni, taava tusartaat takkuppoq, malinnaaffigineqaqqippisimi, imaluunniit? Angajoqqaq: Naamik, susoqarnikuunngilaq.
Apersuisoq: Ilisimavisiummi taamaattoqassanersoq? Angajoqqaq: Naamik, naluarpur.”*

Angajoqqaat arlallit naluaat, meeqqat tusartaatitaareernerisa kingorna malinnaaffigineqassan-erlutik. Ilaasa nalornissuteqarnerminni kina attaveqarfigissanerlugu ilisimaqqissaarpaat.

*”Apersuisoq: Napparsimmavimmut attaveqassagussi, imaluunniit tusartaat pillugu attaveqassagussi kimut attaveqartarpisi? SANA-mut? Imaluunniit tassunga normumut Danmarkimiittumut?
Angajoqqaq: x-ip attaveqaataa [attaveqaataata atia] taava allaffigisarpa, imaluunniit arlaannik soqaraangat.”*

Angajoqqaat ilaasa misigisarpaat, peqqinnissaqarfiup iluani attaveqarfiginninniarnaq ajornakusoorlunilu isumaqatigiissutit assigiinngitsut aqukkuminaatsut. Aamma tusartaatip meeqqanut tunniunneqareernerata kingorna malinnaaffiginnittoqassanersoq ilaannut erseqqinngilaq, aamma nalorninermi attaveqarfigineqarsinnaasutut paasissutissanik aalajangersimasumik ilaat amigaateqarput.

5 Naggasiut

Misissuinermi siunertarineqartooq tassaavoq, Bone Anchored Hearing Systems-ip (BAHS-ip) niaqqumut tassitut atorneqarneqarnera pillugu ilaqutariit, meeqqat, ilinniartitsisut aamma atuarfimmi sulisut allat isiginninnerat misissussallugu. Misissuinerup takutippaa, tusartaat meeqqat atugarisaarnerannut iluaquisiimasooq. Meeqqat tusaaniarnerisa pitsanngoriaateqarnerat taakku ilaqutariit-tut inuunerannut, inooqataanikkut inuunerannut aamma ilikkarniarnerannut aamma atuarfimmi naammasisaqarsinnaassusiannut pitsaasumik sunniuteqarsimavoq.

Misissuinerup takutippaa, ilaqutariit peqataasimasut tamarmik meeqqanik attaveqaqateqarsinnaajumallutik namminneq oqaasertaqanngitsumik attaveqaqatigeeriaatsinik nassaarniartarlutillu ineriartortitsisarsimasut. Kiinnap pissusilersornerata isikkua atorlugu attaveqaqatigiinneq nalinginnaasumik Kalaallit Nunaanni atorneqartorujussuusarpoq. Qallut qummut eqillugit, silaannarmik illumut najuussineq assigisaallu inuit akornanni attaveqaqatigiinnermi nalinnginnaasumik atorneqartartunut ilaapput (Augustussen, Nystrup, & Aidt, 2020). Ilaqutariinni tutsarluuteqartunik meerartalinni timip aalaasia ussersornerullu ulluinnarni atorneqarnerat ersarinneruvoq. Ilaqutariit amerlanngitsunnguit kisimik attaveqaqatigeeriaatsit ilisimasaqarnermik tunngavillit, soorlu ussersorluni oqaloqatigiinnerit atornissaannut periarfissaqarput. Tamatumani angajoqqaat ataasiakkaat inuussutissarsiutaat apeqqutaapput (paasissutissanik pissarsiffiup ataatsip nasuiarpaa, periuseq meeqqerivimmi sulinerminut atatillugu ilikkarsimagitsik), angajoqqaanut tutsarluuteqartunik meerartalinnut kommunimit ikiorneqarnissaq periarfissaanngimmat. Taamaattumik meeqqat ilaqutariit avataanni attaveqaqateqarniarnerminnut ilaqtaminnit ikiorneqarnissartik, aamma ilaqutariinni isumalluutit pigineqartorpiaat pisariaqartittartorujussuuat. Misissuinerup takutippaa, tusartaat, meeqqat ilaannut tunngatillugu, angerlarsimaffimmi aamma atuarfimmi oqaaseqarnerulerannut aamma namminneq attaveqaqateqarniarnerannut, aamma inooqataanikkut ataatsimoorfinnut peqataanissaannut periarfissaqarnerulersitsisoq.

Meeqqat tutsarluuteqartut atuarfimmi tusartaatinik atuinerat pingaartumik ilikkarniarnerannut anner-tuumik sunniuteqarpoq. Sinerissami ilinniartitsisut immikkut atuartitsisartut akornanni tusartaatit atuuffii aamma ilikkarniarnermut pingaarutai pillugit ilisimasaqarnerulerneq meeqqat amerlanerusut tusartaatiminnik iluaquteqalernissaannut iluaqutaassaaq. Tamanna pingaartumik atuarfinnut, meeqqat tusartaataannik uninngatitsisarnissamik toqqaasimasunut, pingaaruteqarpoq. Meeqqat tutsarluuteqartut, tusartaateqartillugit aamma tusartaateqartinnagit, qanoq pitsaanerusumik ikiorsinnaaneritsik pillugu pikkorissarneqarnissartik amigaatigalugu ilinniartitsisut tikkuarpaat.

Meeqqat BAHS-imik niaqqumut tassitut atuineranni akimmisaarutit arlallit misissuinermi inernili-ussat takutippaat, tassunga ilanngullugit anniarnierit, aamma niaqqumut tassip naleqqussarnissaanut unammilligassat, tusartaatit ajornanngitsumik tammaaneqarsinnaasarnerat, aamma tusartaatip qinngasaarneqarnermut/pimmatigineqarnermut aallarniutaasinnaasarnera. Issittumiinnermut atatiillugu aammattaaq BAHS-imik atuneq immikkut unammilligassanik nassataqarpoq. Nasaqarluni tusartaatip ajortunngortarnera immikkut unammilligassarujussuuvoq. Kalaallit Nunaanni meeqqat silamiitillutik ukiup annersaani nasaqartarput. Aammattaaq nipimik naleqqussaasinnaasumut

teknikerimut ungasissorujussuuvoq, aamma batteriinik nutaanik aallernissamut pilersaarusiornis-saq pisariaqarpoq. App-i atorlugu aaqqiissutip iluatsinniarnera ajornakusoortoq angajoqqaat arlallit aamma misigivaat, taanna qarasaasialerinemik piginnaasaqarnissamik, aamma atortunik ilaqutar-iit ilaasa misilittagaqarfiginngisaannik atorfissaqartitsiffiummat. Unammilligassat tamakku pisut ilaanni tusartaatip iluatsinniarnissaanut angajoqqaat tunniutiinnartarnerannik kinguneqarsinnaasar-poq. Inerniliussat taakku nunat tamalaat akornanni misissuineranut sanilliunneqarsinnaapput, tele-medicini atorlugu tutsarluttuunermik katsorsaanerni ajoqutaasutut uppernarsaaserneqartut tassaallutik onlinekkut nakorsiantitsinerit inuit ilaannut inuppalaanngitsutut misigineqarsinnaasartut, aamma internettimut attaveqaatit unammillernartoqarnerat pissutigalugu teknikkikkut unammilli-gassaqsinnaasartuq, imaluunniit software-t iserfiginissaat ajornartorsiorfiusinnaasarluni (Angle, Schnitker, & Tharpe, 2017; Steuerwald, Windmill, Scott, Evans, & Kramer, 2018). Taamaattumik misissuinerne arlalinni nalilerneqarpoq, telemedicini atorlugu aaqqiissutit atorsinnaalluartut, kisianni pingaartumik ornigulluni naapinnikkut nakorsiantitsinerneq ilaqartillugit (Penteado, Ramos Sde, Battistella, Marone, & Bento, 2012; Pross, Bourne, & Cheung, 2016; Tao et al., 2021; Venail et al., 2021).

Angajoqqaat amerlasuut ikiorneqarnissaminnik pisariaqartitsillutik peqqinnissaqarfimmut ilisima-titsineq ajorput, imaluunniit tusartaatip atorsinnaasunngortinniarnissaanut tunniutiinnarsimallutik. Pissusilersorneq tamanna tusartaammut immikkut atassuteqartariaqanngilaq, kisiannili peqqinnis-saqarfimmik aamma/imaluunniit pisortat ingerlatsiviinik allanik siusinnerusukku misilittakkanit tun-ngaveqarluni. Ilaqutariit apersorneqartut arlallit siulluutilinnik meerartallit sivisuumik ingerlasunik nalaataqarsimanertik, attaveqaqatigiinnernik aamma malinnaaffiginninnernik amigaatilinnik, pis-sutigalugu tusartaatit pillugit ajornartorsiuteqalernerminni peqqinnissaqarfimmut attaveqarnissartik iluaqutitaqassanersoq takusinnaajunnaarsimavaat. Ilaasaluunniit naluaat kina attaveqarfigissan-erlugu. Pisut ilaanni peqqinnissaqarfimmut attaveqarnerup unammilligassartaa oqaatsinit sunner-simaneqarpoq. Naak paasissutissanik pissarsiffiit arlaannaataluunniit oqaatsit immikkut unammilli-gassaqsarfiusutut taanngikkaluaat angajoqqaat peqqinnissaqarfimmik attaveqarnerminni nalornis-sutigisartaannut ilaasimassasoq naatsorsuutigineqarsinnaavoq. Immikkut ilisimasalinnik atta-veqaqateqarneq danskisuinnaq ingerlasarpoq, misissuinerne matumani angajoqqaat amerlan-erpaat kalaallisut oqaatsit atorlugit attaveqaqateqarnissartik pitsaanerutittarlugu.

6 Eqikkaanerit

Immikkoortumi matuma ataaniittumik misissuinermit eqikkaanerit saqqummiunneqassapput. Eqikkaanerni pingaartinneqarpoq, meeqqat aamma taakku ilaqutaasa siunissami atugarissaarne-rulernissaannut qanoq iliornikkut tapertaasoqarsinnaanersoq. Eqikkaanerit marlungorlugit avinneqarput, siulliit Kalaallit Nunaanni meeqqat akornanni tusartaammik BAHS-imik atuinermut tunngas-suteqarlutik, aamma kingulleq Kalaallit Nunaanni meeqqanut tutsarluuteqartunut nalinginnaasumik atugassarititaasunut tunngassuteqarluni.

Tusartaatip BAHS-ip Kalaallit Nunaanni meeqqat akornanni atorneqarnera pillugu eqikkaanerit:

- 1. Nipip naleqqussarnissanut aamma niaqqumut tasseq pillugu ilitersuineq.**

Misissuinerup takutippaa, tusartaatip naleqqussarnissaa arlalinnit unammillernartinneqarpoq. Tamanna niaqqumut tassimut aamma nipip sakkortussusianut tunngavoq. Nipitaata sakkortussusiata naleqqussarsinnaanissaanut angajoqqaat ikiorneqarnerunissaminnik ujartuipput, tamanna meeqqat tusartaammik atuerusukkunnaarnerannik kinguneqarsinnaasarmat. Suliniummi tusartaat tunniunneqarmat ilitersuummik tunniussisoqarpoq, kisianni taanna ilaannut nammanngilaq. Taamaattumik tusartaammik tunniussinermi ilitersuummik sukumiinerusumik siunissami tunniussisoqartarsinnaavoq. Ilitersuut tusartaatip tunniunneqarnerani sivikitsumik pikkorissartitsinermik ilaqarsinnaavoq, pikkorisartitsineq taanna allaganngorlugu ilitersuummik angerlaanneqarsinnaasumik ilaqartinneqarsinnaalluni. Matumani qitiusoq tassaavoq ilitersuutit taakku kalaallisut oqaasertallit pisarsiarineqarsinnaanissaat.
- 2. Nasaqarluni BAHS-imik ajornartorsiuteqarneq.**

Meeqqat BAHS-imik atuinissaannut akimmisaarutit annerpaat ilagivaat, nasaqaraanni silami atorneqarsinnaannginnera. Tusartaat atorluarneqarsinnaasunngortinniarlugu tusartaat ineriartorteqqinneqartariaqarpoq, taamaalilluni pissutsini nasaqarfiusariaqartuni atorneqarsinnaasunngortillugu. Aammattaaq rullekravilinnik aamma nasartalinnik atornermi ajornartorsiortitaqarsinnaanarannik assersuutit takuneqarput.
- 3. Angajoqqaanit attaveqarfissat ersarinngitsut.**

Ilaqutariit arlallit apeqqtissaqartillutik, imaluunniit tusartaatit pillugit unammilligassaqaaler-aangamik kina attaveqarfigissanerlugu naluaat. Taamaattumik attaveqatigiinnermi aqqutissat aamma suliat ingerlanneqarneri pillugit ilaqutariinnut erseqqissaateqarnissaq pisari-aqarpoq. Tamanna assersuutigalugu peqqinnissaqarfimmi sulialimmut attaveqarfigi-neqarsinnaasumut paasissutissanik imalimmik tunniussinikkut pisinnaavoq, taamaaliornik-kut sumut saaffiginnissinnaaneq arlaannaannilluunniit nalornissutigineqannginniassammat. Aammattaaq malinnaaffiginninnissaq piffissaalluortillugu pilersaarusionerqartassaaq, taamaalillutik tusartaatip tunniunneqareernerata kingorna meeqqamik malinnaaffigineqar-nissaa ilaqutariinnit ilisimaneqassammat. Matumani attaveqatigiinneq danskisut inger-lanneqassappat kalaallisut nutserneqarnissaa pisinnaasasoq pingaaruteqarpoq.
- 4. App-ip qanoq atorneqarnissaa angajoqqaanut erseqqinngilaq.**

Misissuinerup takutippaa, tusartaammut app-ip qanoq atorineqarnissaa angajoqqaanut erseqqissimangitsaq. Tunniussinermi, imaluunniit ornigulluni nakorsiarnermi paasisutis-sanik annertunerusunik iluaqutaasumik tunniussisoqarsinnaavoq. Misissuinerne allani misilittakkat tunngavigalugit telemedicini atorlugu aaqqiissutit ornigulluni nakorsiarneqarsinernik iluaqutaasumik ilaqartineqarsinnaapput.

Meeqqat tutsarluuteqartut, aamma taakku angajoqqaavisa atugarissaarnerannut tunngatillugu eqikkaanerit pingaarnerit:

5. Ilaqutariit angerlarsimaffimmini attaveqaaqatigiinnerup pitsaanerulersinnissaanut aqputissaminnik namminneq nassaartarput.

Misissuinerup takutippaa, ilaqutariit angerlarsimaffimmini attaveqaaqatigiinnerup pitsaanerulersinnissaanut nalinginnaasumik namminneq aqputissaminnik nassaartarput. Ilaat usersorluni oqaloqatigiinnermik misilittagaqarput, aamma tamatumingga atuillutik, allat meeqqanik attaveqaaqateqarnerminni aaqqiissutissanik namminneq nassaaminnik atuillutik. Taamaattumik meeqqat attaveqaaqateqarnissaminnut ullumikkut sunik periarfissaqarnerisut assigiinngitsorujussuupput. Meeqqat tamaasa periarfissanik naligiimmik tuniumallugit meeqqat tutsarluuteqarnerat suussusersineqaraangat ilaqutariinnut tamanut neqeroorutinik ataatsimoortunik ineriartortitsisoqarsinnaavoq.

6. Meeqqat tutsarluuteqartut atuartinnissaannut ilinniartitsisut aamma atuarfiit atortusaminnik amigaateqarput.

Tutsarluuteqarneq aamma oqaatsinik sungiusarneq pillugit ilaqutariit paasisutissanik amigaateqarnerattut misissuinerup aamma takutippaa, atuarfimmi sulisut tusartaatinik tunniussineq sioqqullugu aamma kingorna meeqqanik tutsarluutilinnik atuartitsinissartik pillugu ilisimasaqarnerulernissaminnik aamma ujartuisut. Maannakkut iliuuseqartarnerit inuttut soqutigisat aallaavigalugit pinerusarput. Neqeroorutit iluaqutaasumik assigiissarneqarsinnaapput, taamaaliornikkut suliassaqaarfimmi sulialinnut pikkorissartitsisarnerit pilersinneqarsinnaapput, ilaatigut ilinniartitsisut immikkut atuartitsisarput ilisimasaqarnerulerfigisinnaasaanik. Matumani pingaaruteqarpoq, pikkorissartitsinerit taakku qitiusumit akilernerqartarnissaat, taamaaliornikkut atuarfiit aningaasartuutissamikkut artukkerneqannginniassammata, taamalu atuarfinnut aningaasaqarniarnermikkut periarfissalinnut kisimi atorineqarsinnaassanatik. Piginnaasaqarfiit MISI-mi pigineqareerput, taakkulu siammarterneqarsinnaapput.

7. Katsorsaanernik nunap immikkoortuisa akornanni ingerlatitseqqittarnerit ajornakusoortut.

Mkisissuinerit takutippaat, ilaqutariit nunap immikkoortuisa akornanni nuukkaangata meeqqat tutsarluuteqartut katsorsarneqarnerisa ingerlanerat ajornakusoornerulersinneqartartoq. Tamatumani arlallit katsorsarneqarnissamut- imaluunniit misissorteqqinnissamut "aallaqqaataaniit aallarteqqinnissartik" nalaattarpaat, naak nunap immikkoortuani allami assingusumik suliaqarfigineqareeraluallutik. Nunap immikkoortuisa akornanni attaveqaaqatigiinneq pitsaanerulersinneqarsinnaappat nunap immikkoortuinut aamma ilaqutariinnut iluaqutaasaaq.

7 Najoqqutat

- Angley, G. P., Schnittker, J. A., & Tharpe, A. M. (2017). Remote Hearing Aid Support: The Next Frontier. *J Am Acad Audiol*, 28(10), 893-900. doi:10.3766/jaaa.16093
- Augustussen, M., Nystrup, K., & Aidt, E. (2020). *På hospitalet - En samtalebog til patienter og sundhedspersonale*. Naalakkersuisut.
- Badran, K., Bunstone, D., Arya, A. K., Suryanarayanan, R., & Mackinnon, N. (2006). Patient satisfaction with the bone-anchored hearing aid: a 14-year experience. *Otol Neurotol*, 27(5), 659-666. doi:10.1097/01.mao.0000226300.13457.a6
- Boyatzis, R. E. (1998). *Transforming qualitative information: Thematic analysis and code development*. London: SAGE.
- Christensen, U., Schmidt, L., & Dyhr, L. (2007). Det kvalitative forskningsinterview. In S. Vallgård (Ed.), *Forskningsmetoder i folkesundhedsvidenskab* (Vol. 3, pp. 61-86).
- Emmett, S. D., Platt, A., Turner, E. L., Gallo, J. J., Labrique, A. B., Inglis, S. M., . . . Robler, S. K. (2022). Mobile health school screening and telemedicine referral to improve access to specialty care in rural Alaska: a cluster- randomised controlled trial. *Lancet Glob Health*, 10(7), e1023-e1033. doi:10.1016/s2214-109x(22)00184-x
- Fitzpatrick, E. M., McCurdy, L., Whittingham, J., Rourke, R., Nassrallah, F., Grandpierre, V., . . . Bijelic, V. (2021). Hearing loss prevalence and hearing health among school-aged children in the Canadian Arctic. *Int J Audiol*, 60(7), 521-531. doi:10.1080/14992027.2020.1731616
- Homøe, P., Christensen, R. B., & Bretlau, P. (1996). Prevalence of otitis media in a survey of 591 unselected Greenlandic children. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*, 36(3), 215-230. doi:[https://doi.org/10.1016/0165-5876\(96\)01351-1](https://doi.org/10.1016/0165-5876(96)01351-1)
- Høreforeningen. (2016). Benforankrede høreapparater. Retrieved from <https://hoeforeningen.dk/viden-om/ci-og-bahs/benforankrede-hoereapparater/>
- Jensen, J. S., Schnohr, C., Skovsen, C. F., Homøe, P., & Jensen, R. G. (2021). Examination of hearing loss among school-aged children in Greenland. *Int J Pediatr Otorhinolaryngol*, 149, 110865. doi:10.1016/j.ijporl.2021.110865
- Jensen, R. G., Koch, A., & Homøe, P. (2013). The risk of hearing loss in a population with a high prevalence of chronic suppurative otitis media. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*, 77(9), 1530-1535. doi:<https://doi.org/10.1016/j.ijporl.2013.06.025>
- Kirk, K. R., & Jensen, R. G. (2022). *Scoping Review of Telemedical Treatment in Audiology. Limitations and Usability in Remote or Low Resource Settings*.
- Koch, A., Homøe, P., Pipper, C., Hjuler, T., & Melbye, M. (2011). Chronic Suppurative Otitis Media in a Birth Cohort of Children in Greenland: Population-based Study of Incidence and Risk Factors. *The Pediatric Infectious Disease Journal*, 30(1). Retrieved from https://journals.lww.com/pidj/fulltext/2011/01000/chronic_suppurative_otitis_media_in_a_birth_cohort.8.aspx
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Interview: introduktion til et håndværk*: Hans Reitzels Forlag.
- McDermott, A.-L., & Sheehan, P. (2009). Bone anchored hearing aids in children. *Current Opinion in Otolaryngology & Head and Neck Surgery*, 17(6). Retrieved from https://journals.lww.com/co-otolaryngology/fulltext/2009/12000/bone_anchored_hearing_aids_in_children.18.aspx
- Nielsen, L. O., Krebs, H. J., Albert, N. M., Anderson, N., Catz, S., Hale, T. M., . . . Dinesen, B. (2016). Telemedicine in Greenland: Citizens' Perspectives. *Telemedicine and e-Health*, 23(5), 441-447. doi:10.1089/tmj.2016.0134

- Penteado, S. P., Ramos Sde, L., Battistella, L. R., Marone, S. A., & Bento, R. F. (2012). Remote hearing aid fitting: Tele-audiology in the context of Brazilian Public Policy. *Int Arch Otorhinolaryngol*, 16(3), 371-381. doi:10.7162/s1809-97772012000300012
- Pross, S. E., Bourne, A. L., & Cheung, S. W. (2016). TeleAudiology in the Veterans Health Administration. *Otol Neurotol*, 37(7), 847-850. doi:10.1097/mao.0000000000001058
- Rasmussen, K. (2017). Det foto-eliciterede interview. In *Interview med børn* (pp. 109-126): Hans Reitzels Forlag.
- Shield, B. (2006). Evaluation of the social and economic costs of hearing impairment. *Hear-it A/SBL*, 1-202.
- Steuerwald, W., Windmill, I., Scott, M., Evans, T., & Kramer, K. (2018). Stories From the Webcams: Cincinnati Children's Hospital Medical Center Audiology Telehealth and Pediatric Auditory Device Services. *Am J Audiol*, 27(3s), 391-402. doi:10.1044/2018_ajimia3-18-0010
- Tao, K. F. M., Moreira, T. C., Jayakody, D. M. P., Swanepoel, W., Brennan-Jones, C. G., Coetzee, L., & Eikelboom, R. H. (2021). Teleaudiology hearing aid fitting follow-up consultations for adults: single blinded crossover randomised control trial and cohort studies. *Int J Audiol*, 60(sup1), S49-s60. doi:10.1080/14992027.2020.1805804
- Tjørnhøj-Thomsen, T., & Whyte, S. R. (2007). Feltarbejde og deltagerobservation. In S. Vallgård & L. Koch (Eds.), *Forskningsmetoder i folkesundhedsvidenskab* (pp. 87-115): Munksgaard.
- Venail, F., Picot, M. C., Marin, G., Falinower, S., Samson, J., Cizeron, G., . . . Puel, J. L. (2021). Speech perception, real-ear measurements and self-perceived hearing impairment after remote and face-to-face programming of hearing aids: A randomized single-blind agreement study. *J Telemed Telecare*, 27(7), 409-423. doi:10.1177/1357633x19883543

8 Ilanngussa

Bone Anchored Hearing Systemip (BAHS-ip) niaqqumut tassit atortakkap assitai.

